

KVALITETSDEKLARATION

Statistik om familjerätt 2023

Ämnesområde

Socialtjänst

Statistikområde

Familjerätt

Produktkod

SO0201

Referenstid

Referenstiden är år 2023

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	3
1.2.2 Variabler	3
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	4
2 Tillförlitlighet	4
2.1 Tillförlitlighet totalt	4
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	5
2.2.2 Ramtäckning	5
2.2.3 Mätning	5
2.2.4 Bortfall	6
2.2.5 Bearbetning	6
2.2.6 Modellantaganden	6
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	6
3 Aktualitet och punktlighet	6
3.1 Framställningstid	6
3.2 Frekvens	6
3.3 Punktlighet	6
4 Tillgänglighet och tydlighet	7
4.1 Tillgång till statistiken	7
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	7
4.3 Presentation	7
4.4 Dokumentation	7
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	7
5.1 Jämförbarhet över tid	7
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	9
5.3 Sam användbarhet i övrigt	9
5.4 Numerisk överensstämmelse	9
Allmänna uppgifter	10
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	10
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	10
C Bevarande och gallring	10
D Uppgiftsskyldighet	10
E EU-reglering och internationell rapportering	10
F Historik	10
G Kontaktuppgifter	10

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Det huvudsakliga syftet med statistiken är att kunna följa hur det familjerättsliga området utvecklas över tid. Statistiken utgör också underlag för planering, uppföljning och utredning på både nationell, regional och kommunal nivå.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Huvudsakliga användare av statistiken om familjerätt är kommuner. Statistiken används för att utvärdera, följa upp och planera verksamheten. Även för att göra jämförelser och beräkna kostnader inom familjerättsverksamheten. På nationell nivå kan statistiken användas för utredningsverksamhet för att exempelvis studera utvecklingen av familjerättsliga åtgärder.

Vidare används statistiken av massmedia, forskare, studenter, allmänheten etc. Informationsbehoven kan variera mellan dessa användare. Statistiken kan bland annat användas för att följa effekter av insatser och lagändringar.

1.2 Statistikens innehåll

Statistiken avser mängduppgifter om ärenden/insatser inom kommunernas familjerättsliga verksamhet. Statistiken samlas in från kommunerna och avser uppgifter för det föregående året.

1.2.1 Objekt och population

Målpopulationen utgörs av Sveriges 290 kommuner och är en totalundersökning. Målobjekten är insatser och utredningar inom kommunernas familjerättsliga verksamhet. Observationsobjekten är densamma som målobjekten. Målobjekten mäts antingen genom antalet berörda barn av en viss insats/utredning under referensåret, eller genom antalet utredningar/insatser under referensåret.

1.2.2 Variabler

Nedan anges undersökningens huvudsakliga målvariabler:

Samarbetssamtal: Antal barn berörda av samarbetssamtal (frivilliga och initierade av domstol), antal barn berörda av samarbetssamtal som initierats av domstol, samt antal barn som berörts av samarbetssamtal som avslutats under året.

Upplysningar: Antal barn aktuella i upplysningar inför interimistiskt beslut om vårdnad, boende umgänge, under året.

Medgivoandeutredningar: Antal medgivoandeutredningar under året, därav utredningar som resulterat i avslag, varav avslag som överklagats.

Utredningar om vårdnad, boende och umgänge: Antal barn aktuella i utredningar om vårdnad, boende och/eller umgänge under året.

Avtal: Antal utredningar om avtal avseende vårdnad, boende och umgänge under året, varav antal godkända avtal.

Umgängesstöd: Antal barn berörda av beslut om umgängesstöd under året.

Adoptionsutredningar avseende nationella adoptioner: Antal barn som förekommit i utredningar avseende nationella adoptioner under året, fördelat efter typ av adoption.

Faderskap, föräldraskap och moderskap: Antalet bekräftelser under året, varav antal anmälan om gemensam vårdnad. Antal pågående samt antal nedlagda utredningar.

Faderskap: Antal bekräftelser av faderskap under året, varav antal anmälan om gemensam vårdnad. Antal barn för vilka faderskap fastställts via dom under året, samt antal utredningar som den 31 december var överlämnade till domstol för rättslig prövning.

Föräldraskap: Antal bekräftelser av föräldraskap under året, varav antal anmälan om gemensam vårdnad. Antal barn för vilka föräldraskap fastställts via dom under året, samt antal utredningar som den 31 december var överlämnade till domstol för rättslig prövning.

Informationssamtal: Antal utfärdade samtalsintyg, varav typ av informationssamtal (gemensamt eller enskilt) som legat till grund för samtalsintyget.

Målvariablerna stämmer överens med observations- och intressevariablerna.

1.2.3 Statistiska mått

Samtliga uppgifter redovisas i antal (antal barn eller antal utredningar). Några uppgifter avseende antal barn redovisas även i relation till antal barn per 10 000 barn i åldern 0–17 år.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Samtliga uppgifter redovisas per riket, varav merparten även redovisas per län och per kommun.

1.2.5 Referenstider

Referenstiden för statistiken är år 2023.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken baseras på uppgifter från kommunerna och bedöms överlag vara pålitliga. En viss osäkerhet om kvaliteten i de insamlade uppgifterna finns, bland annat beroende på skillnader i organisation och rutiner hos kommunerna. Det kan exempelvis finnas en variation i vilken utsträckning som kommunen hämtar uppgifterna direkt från kommunens verksamhetssystem och i vilken utsträckning som den sammanställs manuellt. I vissa fall kan det även vara sammanställning av uppgifter från flera uppgiftslämnare, vilket kan medföra olika tolkningar av de definitioner som används. Det kan också finnas variationer mellan kommunerna vad gäller rutiner för hur ärenden handläggs, vilket kan medföra skillnader i

registrering. Trots detta och de osäkerhetsmoment som redovisas nedan bedöms tillförlitligheten vara god för den statistik som redovisas.

2.2 Osäkerhetskällor

Ingen av osäkerhetskällorna bedöms ha en större påverkan på statistiken.

Den osäkerhetskälla som bedöms påverka tillförlitligheten mest är olika faktorer kopplat till mätning.

2.2.1 Urval

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken. Undersökningen är en totalundersökning bland landets kommuner och inget urval förekommer således.

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulationen utgörs av Sveriges kommuner. Målpopulationen är densamma som rampopulationen vilket innebär liten risk för över- eller undertäckning.

2.2.3 Mätning

Insamling av uppgifter sker via ett frågeformulär (webbenkät) som finns tillgängligt via Statistikmyndigheten (SCB). Ett missiv med information om insamlingen, och länk till uppgiftslämnarsidan, skickas via e-post till respektive kommuns kontaktperson. Webbenkäten innefattar instruktioner till uppgiftslämnaren avseende de uppgifter som efterfrågas.

De flesta eller samtliga uppgifter som ingår i enkäten är sådana uppgifter som kommunerna registrerar i deras verksamhetssystem. Vilket system som kommunerna använder varierar och systemet kan vara egenutvecklat eller tillhandahållas via en systemleverantör. En viss osäkerhet om kvaliteten i de insamlade uppgifterna finns, bland annat beroende på skillnader i organisation och rutiner hos kommunerna. Det kan exempelvis finnas en variation i vilken utsträckning som kommunen registrerar och hämtar uppgifterna direkt från verksamhetssystemet och i vilken utsträckning som uppgifter sammanställs manuellt. För mer information, se "2.1 Tillförlitlighet totalt".

Mätfel kan också uppstå om uppgifter har registrerats fel i systemet eller om uttaget av statistik från kommunen inte sker korrekt. Risken för detta bedöms vara liten eftersom statistiken i stort sett varit densamma under lång tid, och att kommunerna har utarbetade rutiner för sådant som exempelvis handläggning och dokumentation.

En annan form av mätfel som kan uppkomma är om uppgiftslämnaren exempelvis anger felaktiga siffror eller inte förstår frågan. För att minska den typen av mätfel finns en hel del instruktioner och förklaringar i enkäten. Frågorna har också testats av Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) och SCB innan datainsamlingen startade. Därtill innefattar enkäten även förbestämda granskningskontroller till respektive fråga, som innebär att uppgiftslämnaren behöver ange en förklaring om det inmatade värdet skiljer sig märkbart mot förgående års värde.

2.2.4 Bortfall

Bortfallet består dels av objektsbortfall, som innebär att frågeblanketten inte är besvarad alls, och dels av partiellt bortfall som innebär att vissa frågor eller delar av en fråga i blanketten inte är besvarade.

Objektsbortfallet uppgår till 10,3 procent, vilket innebär att 30 kommuner inte besvarat enkäten alls. Det partiella bortfallet varierar mellan 2 till 3,5 procent för de flesta av frågorna. Kommuner med bortfall är nämnda i de tabeller som berörs.

En uppgift som saknar värde (bortfall) bortfallskompletteras, det vill säga uppgiften ersätts med ett skattat variabelvärde. De bortfallskompletterade värdena redovisas inte för respektive kommun, däremot ingår de i beräkningen av variabelvärdena för redovisningsgrupperna riket och län.

Bortfallskorrigeringen utförs av SCB och beskrivs mer detaljerat i den tekniska rapporten som finns tillgänglig på www.mfof.se/statistik_familjeratt

2.2.5 Bearbetning

Data bearbetas enligt en sekventiell arbetsprocess där data sparas ned stegvis för att få en total spårbarhet och för att kunna reproducera resultat. Logiska kontroller och nivåjämförelser med föregående år har gjorts på de inlämnade uppgifterna och vid avvikelser har den berörda uppgiftslämnaren kontaktats för en kontroll och eventuell rättning av uppgiften. Utöver det har även okulära besiktningar gjorts av aggregerade värden. Trots de åtgärder som vidtagits är det dock möjligt att vissa typer av fel inte upptäckts och omfattningen av dessa är därför inte känd.

Förekomsten av felaktigheter på grund av bearbetningsprocessen bedöms dock vara små.

2.2.6 Modellantaganden

Inga andra modellantaganden har gjorts än de som redovisats ovan. Denna källa bidrar således inte till osäkerhet i statistiken.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Statistiken publiceras 6 månader efter mätperioden.

3.2 Frekvens

Statistiken publiceras vid ett tillfälle under år 2024 och avser statistik för det föregående året. Insamlingen av uppgifter avseende år 2023 har skett under 2024.

3.3 Punktlighet

Statistiken publiceras enligt publiceringsplanen.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken publiceras på MFoF:s webbplats, www.mfof.se/statistik_familjeratt.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Möjligheterna att få fram ytterligare statistik ur den aggregerade insamlingen, än det som redan publicerats, är små.

4.3 Presentation

De insamlade uppgifterna sammanställs i Excel och finns även tillgängliga i Open document format (ODS för kalkylblad). Utöver resultat ingår även definitioner, metodbeskrivning och diagram.

Tillsammans med datafiler tillgängliggörs den enkät som använts vid insamlingen, en kvalitetsdeklaration och teknisk rapport, samt ett faktablad som beskriver några av resultaten. Faktabladet redovisas i en svensk och en engelsk version.

4.4 Dokumentation

Denna produktbeskrivning utgör del av dokumentationen av statistiken. För ytterligare information eller frågor om statistiken kan kontaktperson på MFoF kontaktas.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Statistik inom familjerätt har ingått i Sveriges officiella statistik sedan 1998. Statistiken har till stor del varit oförändrad innehållsmässigt. Nedan sammanställs de ändringar som genomförts.

Socialstyrelsen

Av Socialstyrelsens kvalitetsdeklarationer framgår att statistiken i stort sett varit oförändrad innehållsmässigt sedan 1998. Av kvalitetsdeklarationen för år 2008 framgår att den officiella statistiken inom familjerätt för första gången inkluderade uppgifter om föräldraskapsutredningar. Statistiken presenterades på länsnivå mellan åren 2008–2014. I kvalitetsdeklarationen för år 2015 anges att statistiken togs bort 2015 utifrån att kvalitén på de insamlade data bedömdes osäker.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

Statistik år 2022

Borttagen uppgift

Antal barn som var aktuella i utredningar om vårdnad, boende och/eller umgänge enligt 6 kap. 19 § FB som avslutades under år X fördelat på utredningstyp. För mer information, se kvalitetsdeklaration Statistik om familjerätt 2022.

- Borttagen uppgift: *Antal barn i yttranden och förordnanden om umgängesstöd under år X. För mer information, se kvalitetsdeklaration Statistik om familjerätt 2022.*
- Ändring av uppgift: *Flertal frågor avseende fastställande av faderskap och föräldraskap. Frågorna korrigeras till följd av nya föreskrifter om fastställande av faderskap och föräldraskap, som trädde i kraft den 1 oktober 2021. Ändringarna medför att det för vissa av de tidigare uppgifterna blir en brytpunkt avseende jämförbarhet över tid. För mer information, se kvalitetsdeklaration Statistik om familjerätt 2022.*

Statistik år 2023

Avtal om vårdnad, boende och umgänge

- Information: *Viss justering av frågan har gjorts för att förtydliga vad som särskiljer de två deluppgifter som efterfrågas. Tidigare *Antal avtal* anges numera som *Antal utredningar om avtal* med förtydligandet att det avser både godkända och ej godkända avtal. Tidigare *Antal godkända avtal* placeras som en varav-uppgift till antal utredningar om avtal. Denna uppgift har inte publicerats tidigare, men ingår i publicering av 2023 års statistik.*
- Enkätfråga: *5.1 Antal utredningar avseende avtal om vårdnad, boende och umgänge samt antal avtal som socialnämnden godkänt, under året.*

Umgängesstöd

- Information: *Viss justering av frågan har gjorts för att förtydliga vad som efterfrågas, och undvika olika tolkningar. Formuleringen 'antal barn i beslut om umgängesstöd som socialnämnden *verkställt*' omformulerades till 'antal beslut om umgängesstöd som socialnämnden *fattat*' med förklaringen att det handlar om beslut där socialnämnden utsett umgängesstöd.*
- Enkätfråga: *6.1 Antal barn i beslut om umgängesstöd som socialnämnden fattat under året.*

Informationssamtal

- Information: *Enligt lag (2021:530) om informationssamtal är socialnämnden skyldig att lämna information till föräldrar som överväger att inleda en tvist i domstol i frågor om vårdnad, boende och umgänge. Till föräldrar som deltagit vid informationssamtal utfärdas samtalsintyg.*

MFoF vill följa utfallet av lagen, som trädde i kraft under 2021, genom att kommunerna ombeds rapportera antal samtalsintyg som utfärdats under året, samt om informationssamtalet som legat till grund för intyget har skett gemensamt med den andra föräldern eller enskilt.

Enkätfråga: *7.1 Antal samtalsintyg som utfärdats under året, samt typ av informationssamtal (gemensamt eller enskilt) som legat till grund för samtalsintyget.*

Faderskap, föräldraskap och moderskap

Information: Redovisade uppgifter avseende enkätfrågor 9.1–9.3 publiceras ej, precis som det föregående året, utifrån bedömningen att dessa inte utgör tillräckligt god kvalitet. Vid granskning av de inrapporterade uppgifterna på riksnivå framgår visserligen att det totala antalet fastställande av faderskap, föräldraskap och moderskap är högre än antalet som avsåg fastställande av faderskap och föräldraskap. Men kontroller på länsnivå visar att det totala antalet (faderskap, föräldraskap, moderskap) är lägre än summan av faderskap och föräldraskap för merparten av länen, vilket är ologiskt. Detta kan vara en följd av att alla kommuner inte hunnit anpassa registrering och statistikuttag för de korrigerade frågorna som infördes i enkäten för år 2022, alternativt att kommunerna inte är införstådda med vad som skiljer frågorna som avser totalt antal (faderskap, föräldraskap och moderskap) jämfört med frågorna om endast faderskap respektive föräldraskap.

Enkätfråga 9.1–9.3

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

I statistiken jämförs uppgifter från olika kommuner och län.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Det kan ske en sam användning av statistiken vid kommunernas Räkenskapssammandrag (RS), för att beräkna kommunernas kostnader för familjerättsverksamheten.

Delar av statistiken publiceras i den öppna databasen Kolada.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Den numeriska överensstämmelsen inom statistiken är god.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Kvalitetsdeklarationen avser officiell statistik.

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter om kvalitet för den officiella statistiken (SCB-FS 2016:17).

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Värden som understiger 6 sekretessmarkeras i tabellerna.

C Bevarande och gallring

Gallringsföreskrifter finns i RA-MS 2018:11 (Riksarkivets myndighetsspecifika föreskrift). Det publicerade materialet gallras inte.

D Uppgiftsskyldighet

Det är frivilligt att lämna dessa uppgifter då ingen uppgiftsskyldighet föreligger.

E EU-reglering och internationell rapportering

Statistiken är inte EU-reglerad.

F Historik

Från och med 2017 publicerar Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd statistik om familjerätt. Från 1994 till och med 2016 publicerade Socialstyrelsen statistik om familjerätt. Före 1994 ansvarade SCB för motsvarande statistik.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd
Kontaktinformation	Malin Lundgren
E-post	Malin.lundgren@mfof.se
Telefon	010-190 11 00